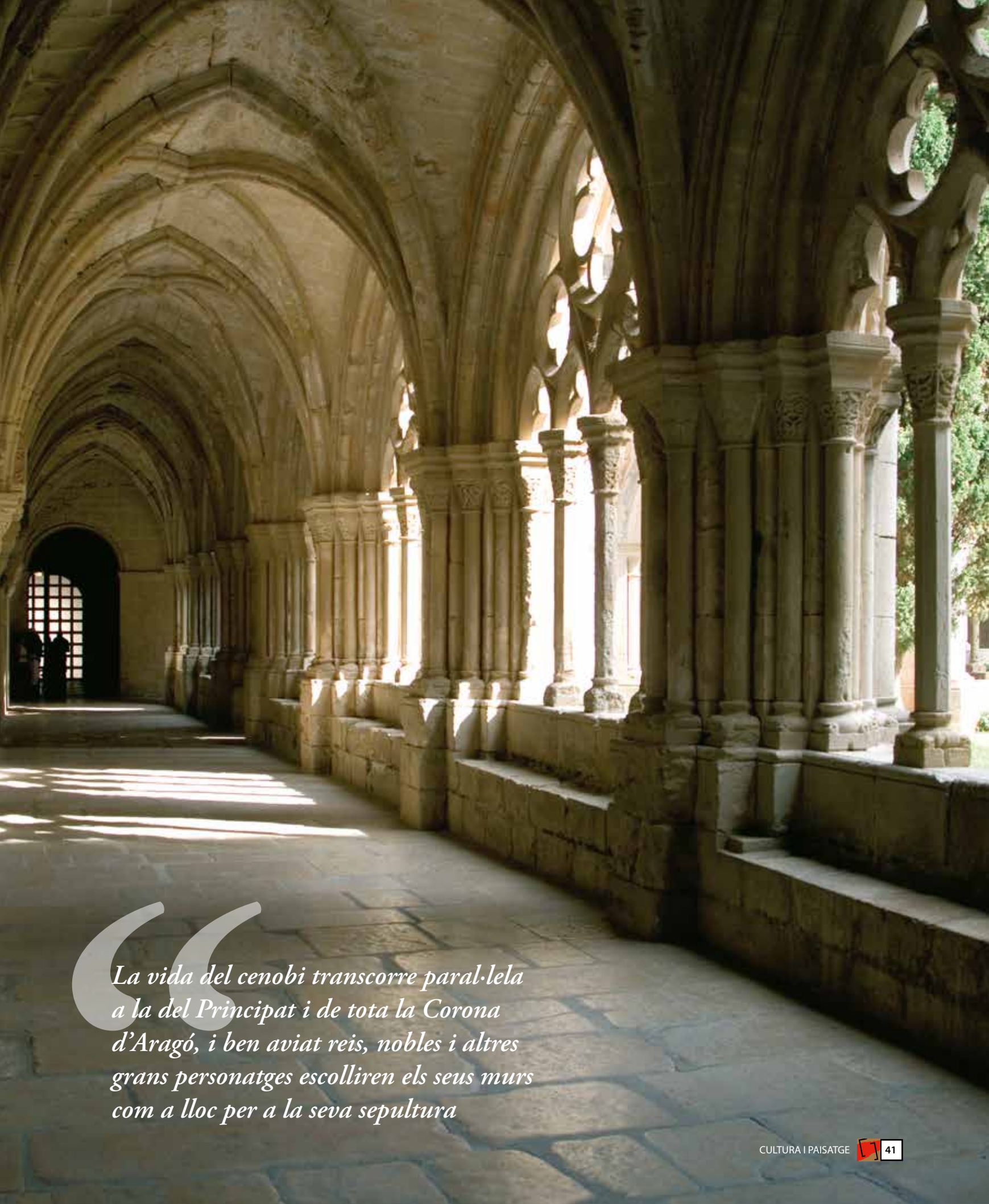

Santa Maria de Poblet

JESÚS M. OLIVER

En els estreps de les muntanyes de Prades, trobem ben arrecerat i dominant la Conca de Barberà el conjunt monumental del monestir cistercenc de Santa Maria de Poblet; vist de lluny, sembla un petit poble medieval envoltat de torres i muralles però, com ja va dir Eduard Toda, l'únic que té petit és el nom. Cal recordar que el topònim no té cap relació urbana, sinó que prové del llatí *populetum* que s'origina per la gran quantitat d'àlbers que hi havia, i encara hi ha, a l'indret que l'any 1150 el comte sobirà de Barcelona Ramon Berenguer IV donà als monjos cistercencs de l'abadia de Fontfreda per tal que fundessin un monestir, dintre del pla de repoblació d'aquelles terres de la Catalunya Nova acabades de reconquerir als àrabs.

SANTA MARIA DE POBLET

Biblioteca

En la pàgina següent, nau de tramuntana del claustre

En la pàgina anterior, vista aèria del monestir

Biblioteca

En la pàgina siguiente, nave de tramontana del claustro

En la pàgina anterior, vista aèria del monasterio

Per a més informació: Para más información:

Ajuntament de Vimbodí i Poblet
Pl. Major, 1 - 43430
Vimbodí i Poblet
Tel. 977 87 80 24
Fax 977 87 84 31
cfuentes@vimbodí.
altanet.org
www.vimbodí.altanet.org

El favor reial i de la noblesa féu que ben aviat, en el mateix segle XII, la fundació prengué unes proporcions de gran importància, que ja perduraren al llarg de tota la seva història i que, en certa manera, arriben fins als nostres dies.

El conjunt segueix el pla comú a tots els monestirs cistercencs, amb tres àmbits ben definits que, malgrat els canvis soferts després de la destrucció del segle XIX, encara avui són ben visibles. Cal tenir en compte que Poblet és en l'actualitat l'únic conjunt medieval monàstic que es conserva íntegrament i que ha arribat als nostres dies com un model, a gran escala i d'excel·lent qualitat, del que seria una abadia medieval. Això explica que hagi estat considerat per l'UNESCO Patrimoni de la Humanitat.

Tot el conjunt que veiem es construí entre el darrer terç del segle XII i el final del segle XVIII, tot i que l'estil que predomina és el del darrer romànic i primer gòtic (segles del XII al XIV) integrats en el que anomenem arquitectura cistercenca: notable per la seva austera senzillesa i elegància decorativa despullada de qualsevol element figuratiu.

La vida del cenobi transcorre paral·lela a la del Principat i de tota la Corona d'Aragó, i ben aviat reis, nobles i altres grans personatges escolliren els seus murs (església, claustres i cementiri) com a lloc per a la seva sepultura. També l'afavoriren amb donacions de tota

mena que enriqueixen artísticament el monestir i el dotaren d'un gran patrimoni territorial, que arribava des del Berguedà fins a la ciutat de València. Fruit de la seva vitalitat és la fundació de tres grans abadies a les terres de la Corona d'Aragó: Piedra a l'Aragó, Benifaçà a València i la Real a Mallorca, a més de molts priorats com Natzaret a Barcelona o el Tallat a la Conca de Barberà. No podem oblidar les seves granges, pròpies de la política econòmica dels cistercencs, que encara es conserven als voltants del monestir com ara Milmanda o Riudabella.

Poblet és en l'actualitat l'únic conjunt medieval monàstic que es conserva íntegrament i que ha arribat als nostres dies com un model, a gran escala i d'excel·lent qualitat, del que seria una abadia medieval

Del conjunt arquitectònic actual, en podem destacar en els dos primers recintes el que servia per acollir el petit món que hi havia al servei cenobi i les seves representacions exteriors, producte d'una societat feudal que es va mantenir un llarg període; la porteria del segle XVI o la Porta Daurada que separa ambdós recintes i la

La vida del cenobi transcorre paral·lela a la del Principat i de tota la Corona d'Aragó, i ben aviat reis, nobles i altres grans personatges escolliren els seus murs com a lloc per a la seva sepultura

SANTA MARIA DE
POBLET

Claustre de Sant Esteve

En la pàgina següent,
interior de l'església

En la pàgina 45, cimbori

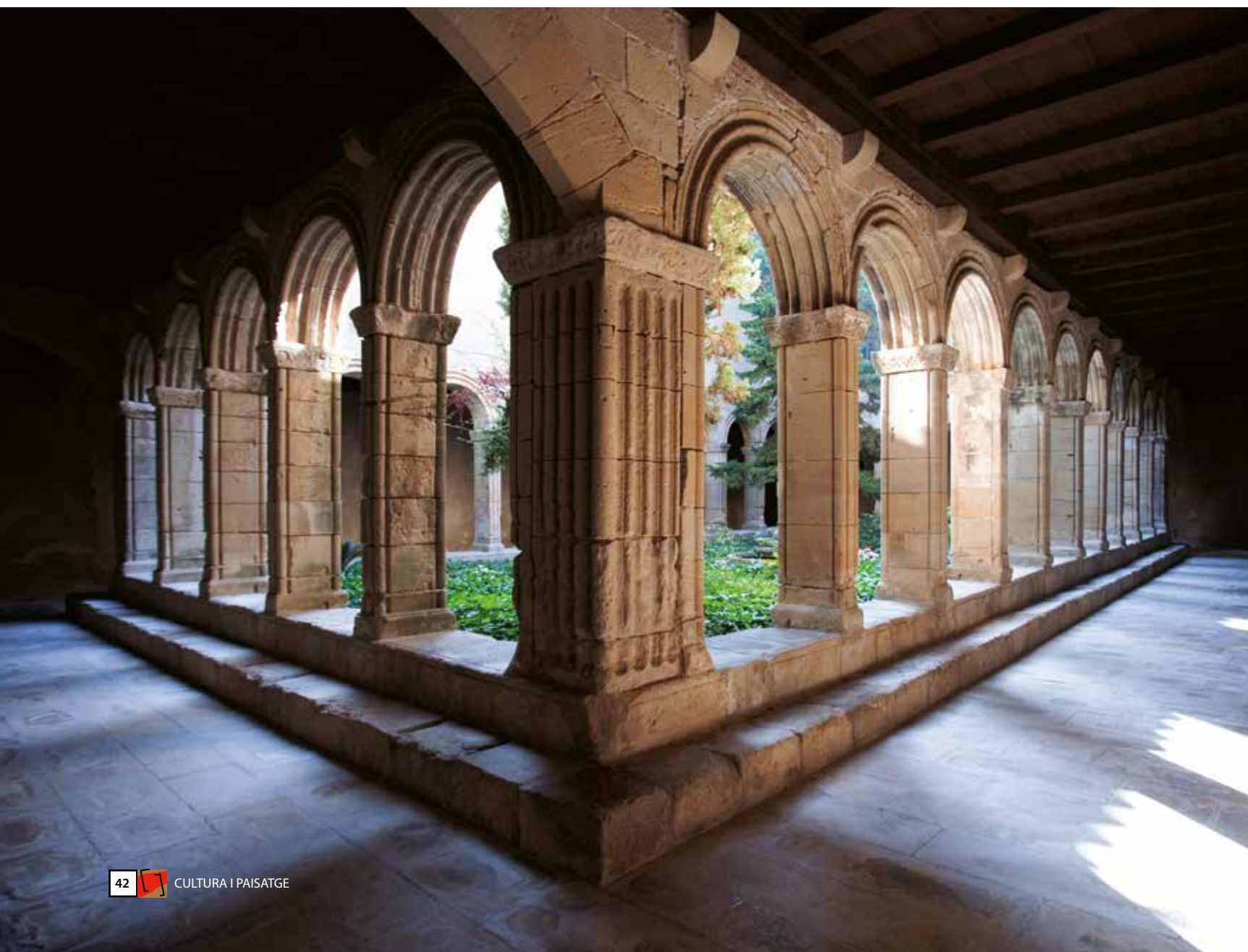
Claustro de Sant Esteve

En la pàgina siguiente,
interior de la iglesia

En la pàgina 45, cimborrio

petita capella de Sant Jordi del segle XV, construïda per la voluntat del rei Alfons el Magnànim. Fent abstracció d'alguna obra discutible del segle XXI encara podem veure la capella de Santa Caterina del segle XIII o les ruïnes de l'antiga hostatgeria del segle XV, abans de trobar-nos davant les impressionants Torres Reials que constitueixen l'entrada principal al conjunt fortificat que el rei Pere III va construir al segle XIV, que perduren com un dels millors exemples d'arquitectura militar medieval. Al costat i també sobre les muralles, se situa la discreta façana barroca de l'església abacial, que data dels segles XVII-XVIII. En l'interior de la fortalesa, podem trobar tot un petit món monàstic al voltant dels diversos claustres, patis i espais oberts en què durant segles s'ha desenvolupat, i perdura fins a l'actualitat, la vida dels monjos blancs segons la tradició benedictina del Císter. No podem oblidar l'església

major, que des del punt de vista espiritual centra la vida del monestir i també és lloc de repòs de vuit reis, sis reines i molts prínceps i nobles, els noms dels quals són una referència per a la nostra Història, com Jaume I o Joan I i el seu germà Martí I o Pere el Cerimoniós, i els noms de Maria de Luna, Maria de Navarra, Elionor de Portugal, Joana comtessa d'Empúries o Carles Príncep de Viana, per fer una breu memòria de tants altres que van unir per sempre els seus noms al de Poblet. Encara en el present, la Història no s'atura, atès que la tornada dels monjos l'any 1940 ha permès continuar la seva irradiació espiritual i cultural. ■

Santa María de Poblet

JESÚS M. OLIVER

En las estribaciones de las montañas de Prades, encontramos bien resguardado y dominando la Conca de Barberà el conjunto monumental del monasterio cisterciense de Santa María de Poblet; visto de lejos, parece un pequeño pueblo medieval rodeado de torres y murallas pero, como ya dijo Eduard Toda, lo único que tiene pequeño es el nombre. Conviene recordar que el topónimo no tiene ninguna relación urbana, sino que proviene del latín *populetum* que se origina por la gran cantidad de álamos que había, y todavía hay, en el lugar que el año 1150 el conde soberano de Barcelona Ramón Berenguer IV donó a los monjes cistercienses de la abadía de Fontfreda para que fundaran un monasterio, dentro del plan de repoblación de esas tierras de la Cataluña Nueva recién reconquistadas a los árabes.

El favor real y de la nobleza hizo que muy pronto, en el mismo siglo XII, la fundación tomara unas proporciones de enorme importancia, que ya perduraron a lo largo de toda su historia y que, en cierto modo, llegan hasta nuestros días.

El conjunto sigue el plan común a todos los monasterios cistercienses, con tres ámbitos bien definidos que, pese a los cambios sufridos después de la destrucción del siglo XIX, todavía hoy son bien visibles. Hay que tener en cuenta que Poblet es en la actualidad el único conjunto medieval monástico que se conserva íntegramente y que ha llegado a nuestros días como un modelo, a gran escala y de excelente calidad, de lo que sería una abadía medieval. Esto explica que haya sido considerado por la UNESCO Patrimonio de la Humanidad.

Todo el conjunto que vemos se construyó entre el último tercio del siglo XII y el final del siglo XVIII, aunque el estilo que predomina es el del románico tardío y primer gótico (siglos del XII al XIV) integrados en lo que denominamos arquitectura cisterciense: notable por su austera sencillez y elegancia decorativa desprovista de cualquier elemento figurativo.

La vida del cenobio transcurre paralela a la del Principado y toda la Corona de Aragón, y muy pronto reyes, nobles y otros grandes personajes escogieron sus muros (iglesia, claustros

y cementerio) como lugar de sepultura. También lo favorecieron con donaciones de todo género que enriquecieron artísticamente el monasterio y lo dotaron de un gran patrimonio territorial, que se extendía desde el Berguedà hasta la ciudad de Valencia. Fruto de su vitalidad es la fundación de tres grandes abadías en las tierras de la Corona de Aragón: Piedra en Aragón, Benifaçà en Valencia y la Real en Mallorca, amén de muchos prioratos como Nazaret en Barcelona o el Tallat en la Conca de Barberà. No podemos olvidar sus granjas, propias de la política económica de los cistercienses, que aún se conservan en las proximidades del monasterio como Milmanda o Riudabella.

Del conjunto arquitectónico actual, podemos destacar en los dos primeros recintos el que servía para acoger el pequeño mundo que había al servicio del cenobio y sus representaciones exteriores, producto de una sociedad feudal que se mantuvo un largo periodo; la portería del siglo XVI o la Puerta Dorada que separa ambos recintos y la pequeña capilla de Sant Jordi del siglo XV, construida por la voluntad del rey Alfonso el Magnánimo. Haciendo abstracción de alguna obra discutible del siglo XXI todavía podemos ver la capilla de Santa Caterina del siglo XIII o las ruinas de la antigua hospedería del siglo

XV, antes de hallarnos ante las impresionantes Torres Reales que constituían la entrada principal al conjunto fortificado que el rey Pedro III construyó en el siglo XIV, que perduran como uno de los mejores ejemplos de arquitectura militar medieval. Al lado y también sobre las murallas, se encuentra la discreta fachada barroca de la iglesia abacial, que data de los siglos XVII-XVIII. En el interior de la fortaleza, podemos encontrar todo un pequeño mundo monástico alrededor de los diversos claustros, patios y espacios abiertos donde durante siglos se ha desarrollado, y perdura hasta la actualidad, la vida de los monjes blancos según la tradición benedictina del Císter. No podemos olvidar la iglesia mayor, que desde el punto de vista espiritual centra la vida del monasterio y también es lugar de reposo de ocho reyes, seis reinas y muchos príncipes y nobles, cuyos nombres son una referencia para nuestra Historia, como Jaime I o Juan I y su hermano Martín I o Pedro el Ceremonioso, y los nombres de María de Luna, María de Navarra, Leonor de Portugal, Juana condesa de Empúries o Carlos Príncipe de Viana, por hacer una breve memoria de tantos otros que unieron para siempre sus nombres al de Poblet. Aún en el presente, la Historia no se detiene, ya que el retorno de los monjes el año 1940 ha permitido continuar su irradiación espiritual y cultural. ■

Puerta de entrada a la iglesia

